

**ANVISNINGAR FÖR INRIKES HJÄLP TILL PERSONER UTAN RÄTT TILL GRUNDLÄGGANDE
FÖRSÖRJNING (PILOTPROJEKT 2019–2020)**

Inom pilotprojektet utvidgas hjälpen i hemlandet till att omfatta förutom ”olyckor och störningssituationer” även situationer, där en person inte har rätt till grundläggande försörjning.

Bakgrunden till anvisningarna

I Finland finns det människor som inte har rätt till den grundläggande försörjning som samhället erbjuder. En anpassning av hemlandsbiståndet till att ge stöd i dessa situationer utreds genom ett pilotprojekt, som startar genom generalsekreterarens beslut och pågår under åren 2019–2020.

Enligt Röda Korsets verksamhetsstrategi för åren 2018–2020 ”stärker [vi] enligt behov Röda Korsets roll i hjälpanDET av dem som är i den mest sårbara ställningen, papperslösa medräknade”. Vidare ”följer [vi] med och identifierar förändringar i verksamhetsomgivningen samt hur de mest utsatta människorna, såsom de papperslösa klarar sig och får tillgång till hjälpen” samt ”producerar behövliga stödformer för dem och utvecklar stödformerna i vardagsfärdigheter för dem som är i behov av hjälp”.

Målgrupp

För tillfället är målgruppen för pilotprojektet i praktiken papperslösa personer som bor i Finland, men hjälp kan vid behov även ges till andra som uppfyller kriterierna, oberoende av nationalitet.

Alla i Finland har enligt grundlagen rätt till oundgänglig försörjning och omsorg. Med detta avses den brådskande social- och hälsovård som kommunen vid behov ordnar enligt jourprincip och vars syfte är att enbart trygga den grundläggande försörjningen (så kallat existensminimum). Utkomststödet är en sista utväg när det gäller ekonomiskt stöd, som är avsett för att täcka de nödvändiga dagliga utgifterna och på så sätt trygga den grundläggande försörjningen. Utkomststöd beviljas av Folkpensionsanstalten.

Papperslösa

Med papperslösa avses här personer utan rätt att vistas i landet eller vars uppehållsrätt är oklar eller osäker och som av denna orsak inte får någon grundläggande försörjning.

Papperslösa har ingen lagstadgad rätt till grundläggande utkomststöd eller någon annan social trygghet och måste således förlita sig på brådskande social- och hälsovård. En del städer och kommuner erbjuder mer omfattande service, men verksamhetsätten varierar nationellt, och det kan vara svårt att få tillgång till eller hitta tjänsterna.

De papperslösa som står utanför de offentliga och privata skyddsneten är i en utsatt ställning och mottagliga för olika typer av exploatering. De kan inte språket och känner inte till samhällssystemet,

vilket gör det svårare för dem att anlita offentlig hjälp. Det är även möjligt att de undviker myndigheter av olika orsaker i anknytning till deras uppehållsrätt.

Röda Korset hjälper de mest utsatta genom att förebygga och lindra mänskligt lidande, skyddar liv och hälsa samt försvarar människovärdet och de mänskliga rättigheterna. Röda Korset har rätt att ge humanitär hjälp och hjälpmottagarens rättsliga ställning (till exempel rätt att vistas i landet) får inte avgöra om hjälpen får ges.

Hjälp som ges

Enligt anvisningarna för hjälp i hemlandet kan Röda Korsets bistånd vara rådgivning, hänvisning till service, psykiskt stöd, hjälp med ordnande av kläder och mat, hjälp med att återföreina familjer, materiellt stöd eller ordnande av nödinkvartering.

Materiell hjälp av engångsnatur kan ges till enskilda personer, så att de kan börja ta del av offentliga eller övriga tillgängliga tjänster eller då de aktuella tjänsterna är uppenbart otillräckliga och man med ytterligare bistånd väsentligen och långvarigt kan stöda personernas förmåga att klara sig. När hjälp ges är det viktigt att komma ihåg att hjälpen är avsedd för akuta behov.

Det är myndigheternas uppgift att se till att allas rätt till oundgänglig försörjning och omsorg förverkligas. Förutom att erbjuda hjälp i hemlandet kan Röda Korset stödja myndigheterna i att ordna oundgänglig omsorg exempelvis genom att grunda nödinkvarteringar, men ansvaret för kostnaderna som uppstår ligger i sådana fall hos myndigheterna.

Röda Korset kan även bistå när hjälpmottagarna får försörjning och omsorg av myndigheterna. Distriktens kontaktpersoner för papperslösa och e-postrådgivningen paperittomat@rodakorset.fi ger råd vid bistånd till papperslösa.

Villkor för hjälp

Materiell hjälp kan ges till personer

- 1) *som inte har rätt till grundläggande försörjning;*
- 2) *som inte själva kan sköta om sin oundgängliga försörjning;*
- 3) *som det inte finns tillgänglig hjälp för från andra pålitliga aktörer och*
- 4) *vilkas behov av och förutsättningar för hjälp har kartlagts med beaktande av personernas personliga situation och eventuella särskilda utsatthet på grund av ålder, hälsotillstånd eller någon annan orsak.*

Kartläggning av hjälpbehov

Eftersom det är myndigheternas skyldighet att trygga omsorgen ska först tillgången på och förutsättningarna för myndighetshjälp redas ut för personen i fråga. Personens egna åsikter och erfarenheter ska respekteras. Personen kan även hänvisas till andra pålitliga och kända aktörer för

att få hjälp. Om myndigheter eller andra aktörer kontaktas vid kartläggningen av hjälpbehovet ska personens samtycke för detta ovillkorligen inhämtas.

- *Personer som omfattas av mottagnings servicen hänvisas till en mottagningscentral.*
- *För övriga utreds kommunalt stöd när det gäller kommunal socialvård eller -jour.*

Den riktgivande inköpslistan i anvisningarna för inrikes hjälp kan användas under förutsättning att begränsningar utifrån levnadsförhållandena beaktas. Materiell hjälp kan exempelvis bestå av följande:

Hygienartiklar

- *tandborste, tandkräm*
- *tvål, schampo*
- *sanitetsbindor*
- *blöjor, napp, nappflaska*
- *toalettpapper.*

Kläder

- *ett ombyte varma kläder med tanke på årstiden, till exempel från ett Kontti-återanvändningsvaruhus.*

Mat

- *baslivsmedel*
- *barnmat.*

Hushållsartiklar

- *sängkläder*
- *handduk*
- *bestick.*

Läkemedel

Obs! Läkemedel kan inte ges/delas ut, utan dessa måste personen skaffa själv.

- *sårvårdsartiklar*
- *receptfria läkemedel för till exempel akut smärta och feber*
- *i enstaka fall receptbelagda läkemedel för akuta behov och endast tills personen har möjlighet att besöka socialvården (till exempel omedelbart efter akutbesöket)*
- *läkemedel mot parasiter.*

Tillfällig inkvartering

- *Inkvartering kan i enstaka fall erbjudas för omedelbart behov i en till två nätter när personens hälsa är hotad om hen är utan inkvartering.*

Övriga hjälpbehov

- *baslivsmedel för omedelbara behov och som ges på engångsbasis*
- *telefonabonnemang (prepaidkort) av engångsnatur för skötsel av ärenden eller för att möjliggöra kontakt mellan barn och föräldrar om det inte finns någon annan möjlighet. (I första hand ska möjlighet att ringa och använda nätverksanslutning erbjudas.)*
- *lokala resebiljetter för hänvisning eller tillgång till myndigheters eller organisationers tjänster.*

Förfarande

Anvisningarna för inrikes hjälp tillämpas till tillämpliga delar på beviljande av hjälp enligt dessa anvisningar. (På RedNet: [Direktiv för hjälpen i hemlandet](#)). När hjälp ges fyller man i Ansökan och beslut om hjälp ur Finlands Röda Kors katastroffond (blankett 5). På blanketten anges uppgifter om hjälpbehovet och villkoren för hjälpen samt koden P tydligt, för att visa att det handlar om hjälp som omfattas av pilotprojektet. Det ska alltid finnas registreringar om hjälp som har getts, av vilka det framgår vem som har fått hjälp och vilken typ av hjälp som har getts.

Om hjälpverksamheten för papperslösa är regelbunden och kontinuerlig kan det uppstå många små bidragsbelopp. På små bidrag under 50 euro kan ett förenklat förfarande tillämpas, och det räcker att namnet/namnen, den givna hjälpen, datum och kostnader anges på blanketten.

Behovskartläggningen kan vara muntlig.

Om det finns behov av en större bidragssumma tillämpas anvisningarna för inrikes hjälp till tillämpliga delar. Bidragssummorna är för tillfället 600 euro/person + 300 euro/familjemedlem. Avdelningarna har rätt att bevilja bidrag på högst 2 000 euro. I sådana fall görs alltid en grundlig behovskartläggning och möjligheten till brådskande socialvård utreds.

Avdelning

Distriktet samordnar hjälpen. Avdelningen kontaktar distriktet när den upptäcker ett hjälpbehov. Under tjänstetid är det i princip distriktet eller avdelningen under ledning av distriktet som ger hjälpen. Inom distriktet finns kontaktpersoner utsedda för de papperslösa och de ger råd i hjälpärenden. Om distriktet inte kan nås kan avdelningen börja ge hjälp på eget initiativ.

När en avdelning ger hjälp utreds först vilken hjälp som kan fås från kommunen och vid behov från socialjouren. När någon utanför Röda Korset kontaktas **ska man alltid säkerställa att personen har gett sitt samtycke till detta** (gäller socialjouren, polisen och övriga myndigheter samt samarbetspartner). Undantag till detta är nödsituationer, där hot mot liv eller hälsa eller behov av barnskydd förutsätter att integritetsskyddet åsidosätts.

Gör på följande sätt om socialjouren inte kan ge hjälp i ärendet:

Anvisning: Arbetsgruppen för hjälp i hemlandet

- Red ut hjälpbehovet.
- En person kan vid behov få materiell hjälp för omedelbara och nödvändiga behov: hygienartiklar, kläder, mat och tillfällig inkvartering. När bistånd ges och godkänns följer man anvisningarna för hjälpverksamhet i hemlandet.
- Materiellt stöd ges alltid genom en betalningsförbindelse. Avdelningen kan även betala fakturan direkt till inköpsstället. Kom tillsammans med affären överens om faktureringen. Bistånd ges inte i kontanter. Det kan inte ändras till presentkort och man kan inte öppna ett köpkonto med det. Med en betalningsförbindelse kan man inte köpa alkohol eller tobak.
- Avdelningen skickar så snabbt som möjligt beslutet om hjälp (blankett 5) och information om utgifterna till distriktet. Kom ihåg att ange P på blanketten som visar att ansökan omfattas av pilotprojektet. Den ansvariga personen på distriktet betalar kostnaderna till avdelningen och ansöker om bidrag från centralbyrån.

Distrikt

Distriktet ska se till att hjälpen är tydligt ordnad och att avdelningarna och centralbyrån har informerats om de ansvariga personerna på distriktet. Vi rekommenderar att kontaktpersonen för papperslösa sköter behandlingen av bistånd inom pilotprojektet och godkänner ansökningarna tillsammans med verksamhetsledaren. På så sätt är det lättare att urskilja och registrera ärendena inom pilotprojektet separat.

Distriktet bokför den hjälp som ges i en Tabell (Excel-mall från centralbyrån). Syftet med tabellen är att man ska kunna godkänna och kontrollera många hjälpärenden samtidigt och att varje separat hjälpärende inte behöver godkännas separat. För bidrag på över 50 euro behövs en skriftlig behovskartläggning som bilaga till ansökan om hjälp (blankett 2). Kvitton som finns i distriktets bokföring eller kopior av dem fogas inte till ansökan, men de ska kunna visas upp på begäran. När betalningsförbindelser används registreras kostnaderna i Tabellen först när fakturan är betald. Vi rekommenderar att hjälpmottagarens namn anges i Tabellen redan när betalningsförbindelsen överläts.

I Tabellen anges även de ansökningar och beslut om hjälp ur Finlands Röda Kors katastroffond som avdelningarna har gjort (blankett 5). Distriktet granskar och godkänner ansökan och betalar kostnaderna till avdelningen. Ansökan skickas till centralbyrån som bilaga till Tabellen. I ansökan anges samma ärendenummer som i tabellen.

Distriktet gör ansökningar till centralbyrån per kvartal. Tabellen skrivs ut och fogas till Ansökan och beslut om hjälp ur Finlands Röda Kors katastroffond (blankett 5). Hjälpärendenas nummer och tidsperiod anges på blanketten, som förses med underskrifter. Ärendena skiljs åt från övriga hjälpärenden i hemlandet med hjälp av koden P (P1, P2, P3 och så vidare).

Distriktet ska följa upp kostnaderna i bokföringen för kostnadsstället för inrikes bistånd med hjälp av ett separat projektnummer (i den gemensamma bokföringen KP1130/P10081). Om distriktet i förväg skaffar produkter i biståndssyfte registreras inköpen i bokföringen som ovan, men registreras i Tabellen först när de ges till hjälpmottagarna. Om produkterna inte ges som bistånd blir de

kostnader för distriktet. I praktiken är det bra att hålla så små lager som möjligt och ordna kontrollen så att anskaffningspriset är känt när hjälpen ges (till exempel priset på telefonabonnemanget som ges) och kan registreras bland uppgifterna om hjälphändelsen i Tabellen.

Distriktet samordnar, handleder och utbildar avdelningarna efter behov.

Centralbyrån

Centralbyråns kontaktperson för papperslösa godkänner ansökningarna från distrikten om hjälp ur katastroffonden (blankett 5). Vid behov ger hen distrikten handledning och råd samt begär nödvändig tilläggsinformation av dem (till exempel projektets resultaträkning och huvudbok). Hen ansvarar inom pilotprojektet för att katastroffondens medel används i enlighet med fondens och organisationens regler.

Arbetsgruppen för inrikes hjälp kontrollerar hur pilotprojektet framskrider och ger vid behov ytterligare anvisningar.

Dataskydd

När vi ger inrikes hjälp hanterar vi människors personuppgifter. Därmed måste vi se till att uppgifterna behandlas omsorgsfullt och förvaras så att endast de som behöver uppgifterna för att ge inrikes hjälp har tillgång till dem. Hjälpmottagaren måste informeras om att uppgifterna endast används för Röda Korsets hemlandsbistånd och att de inte lämnas ut utanför Röda Korset utan personens samtycke. Mer detaljerad information finns i sekretesspolicyn på adressen www.punainenristi.fi/tietosuoja.